

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ТА ЧИТАННЯ ОРКЕСТРОВИХ ПАРТИТУР»

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Вибіркова чи нормативна частина	Вибірковий освітній компонент, що формує спеціальні компетентності
На якому курсі (семестрі) вивчається	III-IV курси, VI-VII семестри
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	3 кредити ЄКТС – 90 годин. Аудиторні заняття: індивідуальні – 37 годин. Самостійна робота – 53 години.
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача / викладачів	 <p>ПІБ викладача: Трофіменко Роман Віталійович E-mail: rotrofimenko92@gmail.com</p>
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Курс передбачає опанування теоретичних і практичних основ інструментування та читання оркестрових партитур. Студенти вивчають принципи написання оркестрових партитур, специфіку застосування різних інструментів у складі оркестру, основи аранжування для різних типів ансамблів і оркестрів, а також техніку читання партитур. Особливу увагу приділено аналізу оркестрових

	<p>текстів, розвитку слухової уяви, і практики перекладу музичних ідей у вигляді інструментальних аранжувань.</p>
<p>Чому це цікаво / потрібно вивчати (мета)</p>	<p>Мета дисципліни полягає у формуванні фахових компетенцій, необхідних для інструментування та роботи з оркестровими партитурами. Завдяки вивченню дисципліни студенти здобувають навички, які відкривають можливості для створення власних аранжувань, роботи з оркестровими колективами, викладання інструментознавства та оркестровки. Опанування цієї дисципліни сприяє розвитку аналітичного мислення, творчого підходу до музичної інтерпретації, що важливо для професійної діяльності в мистецькій сфері.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>У результаті вивчення дисципліни здобувачі отримують знання з основ інструментування, вміння аналізувати оркестрові партитури, створювати аранжування для різних складів, розвивають навички читання партитур у реальному часі, а також здобувають практичний досвід створення і підготовки оркестрових матеріалів.</p>
<p>Структура курсу</p>	<p>Програма дисципліни передбачає вивчення теорії інструментування, проведення аналізу партитур для оркестру народних інструментів, написання інструментувань для оркестру.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Тема 1. Типи оркестрової фактури. Розділення функцій між партіями ● Ця тема охоплює основні типи оркестрової фактури, зокрема монодії, гармонічну фактуру, поліфонію та їхні варіації в оркестровому звучанні. Здобувачі вивчають, як різні інструментальні групи та окремі інструменти виконують різні функції: мелодичну, гармонічну, ритмічну, а також як ці функції розподіляються між партіями в залежності від композиції. Основна увага приділяється розумінню того, як баланс між функціями створює виразність музичної тканини. ● Тема 2. Основні принципи редукції оркестрової партитури та ампліфікації клавірного викладу ● У цій темі студенти ознайомляться з технікою редукції оркестрової партитури, тобто

перетворенням повної партитури на клавір (зазвичай для фортепіано), що зберігає всі важливі музичні елементи при скороченні інструментів. Також розглядається ампліфікація, коли партитура для одного інструмента чи групи інструментів розширюється на більше число партій. Окремо буде розглянуто техніку і стиль виконання редукцій та ампліфікацій.

- **Тема 3. Оркестровий діапазон. Типи дублювань в оркестровій фактурі**
- Тема зосереджена на вивченні діапазону кожної групи інструментів оркестру, а також особливостей дублювання партій в оркестровій фактурі. Здобувачі дізнаються, які інструменти можуть виконувати однакові партії в різних октавах або з різними тембрами. Обговорюються технічні можливості інструментів у різних регістрах і стратегія дублювання для забезпечення гучності, виразності та інтонаційної точності.
- **Тема 4. Склад струнної (домрової) групи оркестру народних інструментів, Характеристика виразних можливостей**
- Ця тема детально розглядає струнну групу оркестру народних інструментів, зокрема домрові інструменти (балалайка, домра, чітка). Особливу увагу приділено виразним можливостям цієї групи, таким як динаміка, темброві зміни та специфічні технічні прийоми (пішки, легато, стаккато тощо), які дозволяють створювати багатий спектр звукових ефектів.
- **Тема 5. Види розташування акордів в струнній групі оркестру**
- У цій темі студенти вивчають різні способи розташування акордів у струнній групі оркестру. Розглядаються варіанти перебудови акордів для досягнення максимального звучання та емоційного ефекту, а також як їхня конструкція може залежати від позицій

інструментів та вибору техніки гри (наприклад, арпеджіо чи бравура).

- **Тема 6. Балалаєчна група оркестру.
Характеристика виразних можливостей**
- Ця тема зосереджена на розгляді балалаєчної групи в оркестрі (балалайка, прима, альт, бас), їхніх характерних рисах, техніках гри та виразних можливостях. Особлива увага приділяється якому способу передачі ритмічних та мелодійних елементів може допомогти передати різні емоції за допомогою тембру та динаміки.
- **Тема 7. З'єднання домрової та балалаєчної груп оркестру**
- Здобувачі вивчають технічні й виразні особливості поєднання домрової та балалаєчної груп оркестру. Розглядається, як ці дві групи можуть взаємодіяти для створення багатих звукових текстур, як можна поєднувати їх темброві та ритмічні можливості для досягнення потрібного музичного ефекту.
- **Тема 8. Поліфонічна фактура**
- У цій темі студенти ознайомлюються з поліфонічною фактурою в оркестровому інструментуванні, де кілька незалежних мелодій звучать одночасно. Розглядаються принципи створення поліфонічних композицій в оркестрі, як різні групи інструментів можуть співпрацювати в контексті поліфонічної структури, а також особливості роботи з різними голосами та їх зв'язками.
- **Тема 9. Група баянів. Розподіл функцій між баянами**
- Тема розглядає групу баянів в оркестровому контексті, досліджуючи функціональні можливості баянів у складі ансамблю. Розкриваються різні способи організації багатоголосся між баянами, а також які функції

кожен баяніст може виконувати (мелодичні, гармонічні, ритмічні). Здобувачі вивчають особливості аранжування для цієї групи.

- **Тема 10. Група духових інструментів**
- Ця тема охоплює основи інструментування для групи духових інструментів оркестру, зокрема дерев'яних і мідних духових інструментів. Розглядаються технічні можливості кожної групи, різні варіанти поєднання інструментів для досягнення потрібного ефекту, а також особливості інтерпретації різних стилів виконання на духових інструментах.
- **Тема 11. Група ударних інструментів. Перкусія. Особливості застосування**
- Тема присвячена технічним та виразним можливостям ударних інструментів у складі оркестру. Розглядаються різні типи перкусійних інструментів, від ударних барабанів до малих перкусій, їхні функції в оркестровій фактурі, а також інструментальні прийоми, що дозволяють досягти максимального вираження емоцій у музиці.
- **Тема 12. Поєднання духової групи та баянів**
- Здобувачі вивчають варіанти поєднання духових інструментів з баянами в оркестровому контексті. Розглядається, як різні темброві якості баянів можуть доповнювати звуки духових інструментів, створюючи гармонійну та ритмічну взаємодію між двома групами.
- **Тема 13. Написання інструментування для оркестру народних інструментів**
- Ця тема присвячена процесу написання інструментування для оркестру народних інструментів, включаючи розробку партитур для різних інструментальних груп. Здобувачі вивчають техніку створення аранжувань, що відповідають специфіці народного

	інструментального виконавства, з урахуванням виразних можливостей кожного інструмента.
Види контролю та критерії оцінювання	<p>Дисципліна викладається два семестри. Поточний контроль відбувається наприкінці VI семестру у формі заліку. Підсумковий контроль відбувається у формі заліку наприкінці VI семестру.</p> <p>Оцінювання відбувається за такими критеріями:</p> <p>12 балів (високий рівень) Здобувач демонструє відмінне розуміння принципів інструментування та оркестровки, легко розбирає структуру партитур та особливості оркестрових груп. Володіє глибокими знаннями про діапазони, динамічні можливості й темброві характеристики кожного інструмента. У завданнях з інструментування творчо і точно передає музичний задум, зберігаючи стиль і характер твору. Розуміє та зчитує навіть найскладніші партитури, чітко розрізняючи структуру та форму.</p> <p>11 балів (високий рівень) Здобувач добре володіє принципами інструментування та оркестровки, впевнено читає партитури, з невеликими неточностями в окремих деталях. Знає діапазони й темброві особливості інструментів, допускаючи незначні похибки у складних пасажах. Виконує завдання з інструментування на високому рівні, хоча інколи бракує стилістичної точності. Розуміння структури і форми партитури близьке до досконалого.</p> <p>10 балів (високий рівень) Здобувач має міцні знання в галузі інструментування, хоча іноді допускає незначні помилки в оркестрових групах або інструментальних діапазонах. Упевнено читає партитури, але потребує більше часу на розбір складних структур. Завдання виконує із загальним розумінням стилю, хоч у деяких місцях бракує глибини в передачі задуму. Добре розуміє основну структуру твору.</p> <p>9 балів (достатній рівень) Здобувач має добрі знання в інструментуванні, але часом допускає помилки у використанні окремих інструментів або їхніх тембрових характеристик. Читає партитури із загальним розумінням, хоча потребує підказок у складних місцях. Завдання виконує на задовільному рівні, демонструючи основне розуміння стилю твору, але інколи без деталізації художнього задуму.</p> <p>8 балів (достатній рівень) Здобувач володіє базовими знаннями з інструментування, але часто допускає помилки в діапазонах або тембрах</p>

інструментів. Читання партитур викликає труднощі, особливо в складних оркестрових пасажах. Завдання виконує, але з обмеженим розумінням стилю, що призводить до відсутності точності в передачі музичного задуму. Оркестрові структури сприймаються загально, без уваги до деталей.

7 балів (достатній рівень)

Здобувач має обмежені знання в інструментуванні, допускає численні помилки у виборі інструментів та їхніх характеристиках. Читання партитур викликає значні труднощі, особливо при розборі оркестрових груп. Завдання виконує з численними неточностями, показуючи слабе розуміння стилю твору. Не може повністю зрозуміти структуру оркестрового звучання.

6 балів (середній рівень)

Здобувач має лише поверхневі знання з інструментування, майже не орієнтується в особливостях оркестрових груп і тембрових можливостях інструментів. Читання партитур вкрай ускладнене, потрібна допомога для розбору навіть простих частин. Завдання виконуються з численними помилками, без стилістичної точності і розуміння загальної музичної структури.

5 балів (середній рівень)

Здобувач має дуже обмежене уявлення про інструментування і не володіє знаннями про діапазони та можливості інструментів. Читання партитур практично неможливе без постійної допомоги, здобувач не розуміє основних структур і оркестрових груп. Завдання виконуються поверхнево, без точності та правильного підходу, художній задум твору повністю втрачається.

4 бали (середній рівень)

Здобувач має лише елементарне розуміння інструментування, не знає основних принципів роботи з інструментами, тембрами і оркестровими групами. Читання партитур не виходить, здобувач не може самостійно розібрати навіть прості оркестрові структури. Завдання з інструментування виконуються некоректно, музичний задум не передається, відсутнє розуміння стилю твору.

3 бали (початковий рівень)

Здобувач практично не має знань про інструментування і не орієнтується в жодних оркестрових характеристиках інструментів. Читання партитур неможливе, навіть прості оркестрові пасажі викликають великі труднощі. Виконання завдань із численними помилками, без розуміння музичної структури і стилю твору. Здобувач не може відтворити жодних художніх чи стилістичних деталей.

2 бали (початковий рівень)

Здобувач повністю не володіє знаннями з інструментування, не знає особливостей оркестрових груп, діапазонів і тембрів інструментів. Не здатний читати партитури, навіть найпростіші частини викликають труднощі. Завдання виконуються з великою кількістю помилок, без розуміння базових музичних структур і характеру твору. Відсутня будь-яка спроба передати музичний задум.

1 бал (початковий рівень)

Здобувач не має жодних знань з інструментування та читання оркестрових партитур, не розуміє базових принципів роботи з інструментами і не може виконати навіть елементарні завдання. Читання партитур абсолютно неможливе, здобувач не орієнтується в жодних музичних структурах. Завдання не виконуються або виконуються без розуміння, без жодних ознак стилістичної або художньої інтерпретації.

Список інформаційних джерел

1. Pierre Boulez. Music Lessons: The Collège de France Lectures. University of Chicago Press, Chicago, 2019. 688 с.
2. Voichita Bucur. Handbook of Materials for Wind Musical Instruments. Springer International Publishing, New York , 2019. 819 с.
3. Андрієва О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру. К. : Музична Україна, 1985. 72 с.
4. Дарваш Г. Правила оркестровки / Пер. с венгер. Е. Айзатудиной и З. Фоно. - Будапешт: Корвина, 1964
5. Хащеватська С.С. Інструментознавство. Вінниця: Нова книга, 2008. 256 с
6. Барсова І. Книга про оркестр.– К.: Музич. Україна, 1988.– 157 с.
7. Бобровников Є. Грай, музико.– К.: Музич. Україна, 1968.– 83 с.
8. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти.– К.: Музич.Україна, 1967.– 241 с.
9. Гуцал В. Інструментовка для оркестру українських народних інструментів.– К.: Музич. Україна, 1988.– 79 с.